

GORIŠKA STRAŽA

Izhaja vsako sredo opoldne. Velja za celo leto 12 lir, za en mesec 1 L, za inozemstvo 20 L; posamezne številke 20 stot. — Uredništvo in uprava: ul. Veturini 9. — ODGOVORNI UREDNIK: ROMAN CEJ.

Ali veste, v čem obstoji vaša moč? V skupnem nastopu vseh delovnih sil, ki so pripravljene, priti za vsako ceno do svojega cilja, zmagati ali umreti!

Neiranktrana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo naprej in stanejo 4 lire v višini enega cm v enem stolpu. — List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. — Tisk »NARODNE ŽIVILNE« v Gorici.

Manifestacijski shod vojnih oškodovancev.

Dan drugega aprila bo gotovo vsem Goričanom, vsakemu vojnemu oškodovancu v trajnem spominu. Na ta dan se je dvignilo naše trpeče slovensko in furlansko ljudstvo, da na učinkovit in dostojen način manifestira za svoje pravice in pove vladi zadnjo besedo, da je bilo dovolj brezplodnega čakanja, zdaj prične biti boj z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago.

Koj v nedeljo zjutraj so pričele prihajati množice ljudstva od vseh strani v mesto. Lepo je bilo videti kakih par tisoč mož, ki so korakali s Katarinija v lepem prevozu skozi mesto na telovadni trg. Peš in na vozeli so prišli Brici in Vipavci, Kraševci in Furlaši. Ogromna množica ljudi je napolnila prostor, vse sosednje ulice so bile zive kot mravljišča. Godotje še ni zlepa videla Gorica toliko množico v svoji sredi, vsaj po vojni se je to zgodilo prvič.

Na Telovadnem trgu sta bili postavljene dve tribuni, ena za slovenske in druga (ob Centralu) za italijanske govornike. Okoli teh tribun so se gnetli Slovenci in Italijani tako na gosto, da nisi skoraj mogli skozi.

Pričetek zborovanja.

Ob enajsti uri je bilo dano z rogom znamenje, da se zborovanje začne. Govorniki so stopili na tribune, shod je pričel. Na slovenski strani je otvoril zborovanje predsednik »Županske zveze, župan svetolucijski Anton Mikuz, ki je pozdravil množico in podal besedo g. Francu Gorkiču, ki je govoril v imenu Zveze zadržug vojnih oškodovancev. Izvajal je približno sledeče:

Današnji shod smo sklicali zato, da prisilimo vlado spoštovati lastne zakone. Zakon o vojni odškodnini zagotavlja oškodovancu popolno povrnitev vojne škode. Brezštevilno vladnih odlokov pa je pozneje vse ugodne zakonite določbe ukinilo in v resnici se danes postopa z vojnimi oškodovanci tako, kakor bi ne bilo nikakega zakona.

Pri sklepanju konkordatov se z našim ljudstvom postopa po cigansko. Ne pripuščajo, da bi oškodovane mogli prinesiti dokaze o resničnosti tega, kar je naznanil kot škodo; za poizvedbe se obračajo po svojih ljudeh, na najslabše elemente v občini, župana, tajnika, učitelja in duhovnika so naravno izključeni od dajanja informacij. Naravno je, da mora med ljudstvom vladi dati ogorčenje radi teh vnebovpijočih

razmer. — Zvezni kredit in zavod za obnovo beneških pokrajin v Benetkah, ki edini razpolaga z denariem za izplačevanje predujmov, je odkrit in neizprosno nasprotnik naše dežele, s katero postopa po mačehovski. Znano je, da odpade približno 40 od sto vse škode, ki jo je utrpela Italija za našo deželo, a izplačila tega zavoda pa so naravnost v kričečem razmerju s tem dejstvom. Svote, ki jih dobivajo druge dežele, so neprimerno večje, mi dobivamo le krog 15 milijonov mesečno; zato je naš klic, da naj se da deželni zemljiško-kreditnem zavodu v Gorici popolna neodvisnost od Benetk, povsem utemeljen. — Da bi kolikor mogoče omejil dotok denarja za Goriško, je ta zvezni zavod ustanovil posebno podjetje, ki ima nalogo, da pokupi ves dodaten material, ki je in ki bo v deželi na razpolago. S tem ni bila vsa naša stavbna industrija uničena, v deželo bi prišlo le malo denarja, oškodovane bi od odškodnine ne imeli ničesar, ker bi bil prisiljen vzeti material mesto denarja, in delo bi tako izvrševale trume tujih delavcev, dočim bi domačini morali gledati, kako jim tujec odjeda kruh, ki pritiče njim. Meseca oktobra 1921 je izšel odlok, s katerim se ureja vzpostavljanje škod javnih poslopj, cest, vodovodov itd; glavni civilni komisariat v Trstu je zagotovil, da izda že decembra 1921 izvršilne odredbe k temu odloku, a še danes je ni. Prošnje, ki so vladi nevsučne, se zavračajo, češ da naj se predložijo takrat, ko izidejo izvršilne odredbe. Tam pa, kjer se glavnemu civilnemu komisariatu zdi, se tako dela kljub vsemu izvršujejo in še celo proti določbam odloka, n. pr. v Temnici, v Selih. Rok za vlaganje tozadavnih prošenj poteče 24. aprila 1922, a naše občine, cerkvena oskrbnitva, cestni odbori itd. čakajo še vedno, da bodo izdani vladni predpisi, kako naj se njihove odškodninske prošnje sestavljajo in opremljajo. — Ni čuda, torej, da vlada po deželi radi teh otipljivih nerednosti, radi brezbržnosti vlade, radi očividnega protežiranja beneških mogotcev itd. veliko razburjenje.

„Vlada, spoštuj zakon!“

Nato je povzel besedo dr. Josip Bitežnik, tajnik pol. društva »Edinost«. Skoda, da imamo le izveček njegovega govora:

»Bodoči zgodovinar se bo moral ozbrati tudi na današnji dan 2. aprila, ki bo veljanskoga pomena za gospodarsko in socialno življenje naše dežele in tudi za Italijo sploh. Danes se vrši na meji italijan-

skega kraljestva veličanska manifestacija, pri kateri sta veličanska obe narodnosti in vse stranke. Vsa dežela dviga danes enoten glas protesta proti vladi in govori svojo zadnjo besedo. Samo sinovi naše zemlje, samo naš goriški človek lahko ne čuti, na kake cvetoči stanje je bila naša dežela pred vojno; ko se je slovensko in furlansko ljudstvo vrnilo po vojni v te kraje, v svoje podrtje domove in se znova z vso energijo lotilo dela, da upostavi vse, kar je vojna razdrila, da zopet spravi deželo v tisto cvetočo stanje, v katerem je bila poprej. (Pritri.) Toda kako naj si pomagata brez sredstev? (Pritrjevanje.) Vlada pa je mislila, da je ljudstvu že zadostno pomagano s tem, da mu izdela lep pisani zakon, ki ga pa potem ne izvrši. Vsi vojni oškodovanci, ki so danes zbrani tu na tem manifestacijskem zborovanju, ne kličejo vladi ničesar drugega nego to, da naj spoštuje lastne zakone.« (Pritrjevanje.)

V nadaljnjem govoru je dr. Bitežnik povdaril, da je ta zakon sicer lep, samo da bi se res izvršil in je omenil tudi različne ukrepe in tajne dekrete, ki odločno nasprotujejo duhu zakona. Vse to je obsežno že v resoluciji na koncu, zato ne bomo ponavljali. V nadaljnjem je govornik izvajal: »Danes so hiše še vedno v razvalinah in ljudstvo mora bivati v največji bedi po barakah z živino v enem prostoru. Vse to jasno vpije vladi, naj prizna naše pravice in spoštuje svoje zakone. Ljudstvo se je pripravljeno boriti do zadnjega za svoje gospodarske in socialne pravice, da se popolnoma ne zasužnji bankirjem in kapitalistom. (Pritrjevanje.) Bojevalo se bo tudi do zadnjega proti birokraciji, ki noče videti potreb in mizerije našega ljudstva. Le discipliniranosti naših ljudi, Slovencev in Furlanov, se ima danes vlada zahvaliti, da se množice ne ganejo v mejah zakonov. Če bi množice tako malo spoštovale zakone, kot jih spoštuje vlada, tedaj bi danes ljudstvo govorilo na drugačen način. (Burno pritrjevanje.) Ljudstvo pa noče biti tisti element, ki podira, ampak element, ki zida.« Po zaključnih besedah, v katerih je pozival k združitvi vseh delovnih sil v boju za svoje pravice, je nastalo burno pritrjevanje.

Župan Anton Mikuz je prečital par pozdravnih brzojavk, med drugimi tudi brzojavko g. poslancev Podgornika v imenu kluba naših poslancev, ki se pridružuje shodu s pozdravom in soglašanjem v vsem.

Brosadola je ponižno odgovoril: »Ne, ne napadajo v drugem imenu, kot v svojem imenu? Kaporjaki so to. Dvoje gnezd je. Eno je Urusperk in drugo je Grumperk.«

»In mladi Kaporjak je, ki trosi pohujšanje in kugo med dekleti,« se je oglasil drugi.

Patrijarh se je ogorčen dvignil: »In kaj ste vi, ki govorite šele danes, ko bi morali že davno povedati?«

»Patrijarhovina je bila preobložena s skrbmi.«

»To je res. In kak podložnik je to, Kaporjak? Ta, ki je skrival sovražnika pri sebi, ta, ki ne pozna prisege in se boji moje biča, ker ga je zaslužil, zato seje kri in kugo. Doletel ga bo bič. Jaz sem za zakon in ne štirim razbojnikov, če so tudi vitezi. Brosadola, ozrite se, kaj vidite nad seboj?«

Brosadola se je ozrl in vsi drugi ž njim. Na steni je viselo orožje. Mraz je spreletel ob tem prizoru vse in nemir-Brosadola je odgovoril počasi: »Orožje vidim.«

Patrijarh se je dvignil: Pomoči ste iskali pri meni, dam vam pomoč. Biser je na dnu prepada, pokažem ga vam, sami pogjte ponj. Trgovačem zapovem, da naj trgujejo čez Čedad in jih oprostim colnine, da bo cesta varna, skrbite vi, Čedadci,

Za vse enaka mera!

Povzel je besedo dr. Engelbert Besednjak, dež. odbornik, ki je v svojem kratkem a jedrnatem govoru, ki ga je govoril v imenu Kmetov in delavskih zvez, povdaril posebno dve stvari.

Izpregovoriti hočem par kratkih besed k dnevnemu redu današnjega ljudskega tabora. Iz nepregledne vrste krivic, ki jih je navalila vlada na naše ljudstvo, sem si izbral dve, da jih pred vašimi očmi razkrinkam.

Naše občine tiče do kolen v dolgovi. Imperialistična vojna ni ničila le financ vseh držav Evrope, temveč je spravila tudi občino na beraško palico. Nikdar ni še občina klonila tako globoko pod težo dolgov, na okoli, da najde pot na prestop in se odreši svoje stiske. Teža leži nad našimi občinami. Če bi hotela občina zvrtniti raz svojih finančnih vsa gospodarska bremena, ki jo tiščijo, bi morala za davčnim vijakom izžeti delavne stanove do konca. Brez ozira in usmiljenja bi segala roka davkarja v žep našega kmeta in delavca in mu gremila življenje kmoti desetletja. Po trpljenju in lakoti svetovne vojne, bi plešal in živžgal nad našim ljudstvom bič neznoznosnih davkov in doklad.

Brez denarja pa je občinska avtonomija — pokopana. Kdor hoče občinsko avtonomijo, mora rešiti občine iz denarne sužnosti. Italijanska vlada je to spoznala, in se lotila zdravljenja občinskih financ. Izdala je 3. VII. 1919 dekret in se obvezala da plača iz državne blagajne vse dolgove porušenih občin. za leto 1919, 1920 in 1921. Da se občina postavi zopet na noge, daruje torej država milijonske svote iz svojega žepa. Toda čujte in strmite, ta vladni dekret velja le za stare pokrajine, ne pa za našo ogoljufano deželo. Vlada vleče občine starega kraljestva iz močvirja, naše meče ob tla, njihove občine naj živijo, naše naj umirajo, njim stiska v roke milijone, nam daja prazne lešnike, zanje ljubezen, za nas prezir, zanje pomoč, za nas udarec. Njihovo ljudstvo naj se oddahne, naše naj gara in se muči do onemoglosti. To je njih pravice, ki ga mora uživati naše ljudstvo pod rimsko vlado. Zahtevamo v imenu stotisočev zamerjenega, prevaranega, izmučenega goriškega ljudstva, da se raztegne nemudoma in brez odloga dekret od 3. VII. 1919 na nove pokrajine. Kar je dobro in pravično za stare pokrajine, je dobro in pravično tudi za nas. Naše ljudstvo ne bo

Dan plačila.

V sprejemno dvorano je stopil človek čigar oči so begale po navzočih, kot bi hotel razodeti tragično vest: Izgubil sem vse! in kot bi prosil: Pomagajte mi!

Ponudili so mu stol, da je sedel. Vzdihi se mu je izvil iz prsi. Nekdo je zakašljaval v tihoti; trgovec, ki ga nihče ni vprašal po imenu, se je ozrl nanj kot na stavljeno vprašanje.

Patrijarh je spregovoril počasi, prikrivajoč razburjenje: »Povejte, kaj se je vam zgodilo. Poslušamo Vas.«

Šele zdaj se je dvignil njegov pogled, oči so se posvale dostojanstveno postavo patrijarha, ki ga v zmedu svojega duha ni opazil ni. Dvignil se je in se je globoko poklonil, kot človek, ki ve, kaj se tiče. Nato je povedal samo o sebi, potrdil je tudi pripovedovanje vseh ostalih, ki so pred njim šli po tej poti.

»Sem šel in me svarili in jaz takovernik sem hlapel in tvegaj vse. In tak covernik da niti nedolžen otrok s kosom kruha v roki ni varen na nji. Taka je, da še grmovje oživi, ko prideš do njega in plane nate. Človek ne verjame, dokler ne doživi, potem vidi....«

Trgovci so kimali, Čedadci so gledali mračno.

Patrijarh je za hip pod vtisom besed pomolčal. Nato se je obrnil do trgovcev, ki so šepetali med seboj.

»Ali je mož govoril resnico o mnogih drugih?«

»Resnico«, je pritril še vedno tisti izbranec, ki je bil tolmač jezika in misli vseh. »Da bi tako ne. To je dolina razbojnikov. Saj ne rečem, tudi Čedad ni tak, kot bi moral biti, celo ropali so nas že, ali po dolini je svojati, ki reže človeku jermene s hrbita in koliko jo je!«

Čedadci so pogledali vznemirjeno. Brosadola je odprl vrata.

»Kaj pravite, Brosadola?« se je obrnil patrijarh do njega.

»To pravim«, je dejal počasi, »to pravim, da Čedad ne rop več in če bi bil kdo, bi ga kaznovali mi. Zadnja leta se pri nas ni kršil zakon. Zakon se je kršil med drugimi podložniki patrijarhov, ki so bili poklicani, da varujejo zakone.«

Patrijarhu so zablesteli oči. »Toda zakon se je kršil brez vednosti patrijarhovine. To vam dokazujem. In patrijarhovina je spoštovala in spoštuje zakon, spoštovala ga je tudi tedaj, ko so se grmadili njeni sovražniki. Sicer pa, kakšni podložniki so to? Kdo so tisti, ki se še vedno upajo napadati trgovce? Ali ropajo v imenu patrijarhovem?«

z orožjem. Pri ti priči obsojam Urusperk in Grumperk v pogin. Izkazala sta se nečastno, izgineta naj s površja, vaše roke naj in razrušijo, oblast vam dam in pomoč čete vojakov, s katero še razpolagam. Kmetje naj vam pomagajo pri tem, delu, v blagor vas vseh bo to. Amen.«

Patrijarh je umolknil. Vsi so se dvignili. Brosadola je povzel besedo, hotel je govoriti več, pa je izustil samo:

»Zgodi se tako! Mesto bo rešeno in ljudstvo tudi. To je bila šiba božja.«

Patrijarh je hotel oditi, pri tem je ošinil njegov pogled podobo Križanega. okrenil se je: »Eno vas prosim: »Ne prelivajte krvi! Žive vjemite!«

Nihče ni dejal ničesar. Zrli so se nekaj časa. Nato je dejal patrijarh zopet, a trdeje: »Ne prelivajte krvi, če je drugače mogoče, ne v imenu pravice in ne v mojem imenu!«

Nato je odšel z naglimi koraki iz sobe, za njim sta šla tajnik in kanonik.

Ko so ostali Čedadci in trgovci sami v dvorani, jim je bilo, kot da vse to ni resnica. Par trenutkov so se gledali, nato so zapustili prostor z besedo, ki jo je izpregovoril Brosadola:

»Patrijarhova beseda drži. Teško nalogo nam je dal. Gradova sta trdna in ta in oni bo plačal. Pojdimo, da izvršimo.«

S sklonjenimi glavami so zapustili dvorano, s pekočo skrbjo v srcu. (Dalje.)

nikdar dovolilo, da bi ravnala rimske vlade z njim kakor z ljudstvom 3. vrste. Če hoče vlada, da izpolnjujemo svoje državljanske dolžnosti, naj nam da tudi vse pravice in dobrote italijanskih državljani. Če ni pravice, ni tudi dolžnosti.

Ožigosati hočem še eno krivico, ki muči našo deželo. Vojni oškodovanec ima po pisani postavi pravico do vojne oškodovane. Država je dolžnik, vojni oškodovanec upnik. Toda država ne da oškodovancu predumov naravnost v roke, temveč se nosilca bančnih posredovalcev. Oškodovane ne more torej predati svojega dolžnika iz oči v oči, temveč naleteti na bankirja, ki ga je postavila vmes država. Ta privilegirani bankir, je Zvezni kreditni zavod v Benetkah. — Ni mu dala vlada milijone v roke, da jih deli med vojne oškodovane. On je tisti, ki razpolaga z denarjem vojnih oškodovancev. Denar, ki je namenjen za goriško deželo, se hrani v blaginjah v Benetkah, v te blaginje se stekajo obresti vsa te ga denarja toliko časa, dokler se ne izplača predumov vojnemu oškodovancu. Čim več časa ostane denar v Benetkah, tem večji je dobiček banke. Tega so se gospodje v Benetkah dobro zavedali. Na vse mogoče načine, z vsemi zvijačami in spletkarijami, z manevri vsake vrste so gospodje bankirji iz Benetk tiščali in tiščijo deloma še danes naš denar v svojih rokah in se ne morejo od njega ločiti.

Milijone, ki so bili za nas namenjeni, ki so bili torej naši, so vporabljali gospodje bankirji v svoje kupčije. Ljudstvo pa se je zvijalo v bedi in revščini in vpilo obupno na pomoč.

Vprašamo vlado: ali je vojna oškodovina namenjena vojnim oškodovancem, da si sezidajo zopet svoje domove, ali je pa namenjena za to, da si bankirji kujejo iz nje obresti? Mi zahtevamo, da se »Zveznemu kreditnemu zavodu« v Benetkah odvzame nemudoma pravica, se baviti z vojno škodo za goriško deželo! — Goričani ne potrebujejo posredovalcev, varuhov in očmanov. Denar, ki je namenjen za Goriško, naj se izroči goriški deželi in ne tujim mešetarjem. Naš denar, naj upravljajo domači zavodi, ki stojijo pod nadzorstvom interesiranega ljudstva. — Vsaka špekulacija z denarjem vojnih oškodovancev je zločin, za katerega ni ne odpustčanja in ne pozabe. Naš denar pa v naše roke in pod našo oblast!, vaš denar naj bo v vaših rokah.

Pozdravljam veličastno zborovanje v imenu Kmetjsko delavskih zvez, ki bodo z vso svojo org. silo stale za zahtevami vojnih oškodovancev.

V boj do zmage!

Burno pozdravljen od občinstva je nastopil poslanec Šček in povzel besedo ter izjavil ob kratkem to-le: »Italijanski vojnoodškodninski zakon je najboljši med vsemi tozadevnimi zakoni evropskih držav. Vendar pa je postal danes ta zakon samo lepe sanje, zakaj danes se poraja dekret za dekretom, ki imajo samo en edini namen, da vničijo ta zakon, ki je bil postavljen zato, da obnovi našo deželo in ustvari normalno življenje. Zakon je bil postavljen zato, da obnovi našo zemljo, razni dekreti pa se ustvarjajo zato, da se vzdrži vojno stanje. Zadnji, v ti zadevi izdani dekreti tirajo naše ljudstvo naravnost v obup. (Pritrjevanje.) Bivši minister osvobojenih pokrajin mi je dejal, da potrebujejo naše pokrajine posebne skrbi in nege. Ne, sem mu dejal, naše pokrajine ne potrebujejo nobene posebne skrbi in nege, tudi ne zahtevamo tega. Mi hočemo samo to, kar nam gre po vsi pravici. (Pritrjevanje.) Vlada nas vedno opominja, naj se držimo zakonov in naj jih spoštujemo. Prav je to, saj zakoni so potrebni. Mi tudi spoštujemo zakone brez razlike. Toda danes je prišel dan, ko kliče naveličano ljudstvo vladi: Ti, ki vedno pridiguješ, naj spoštujemo zakone, kdaj se boš končno ti naučila spoštovati zakone? (Pritrjevanje.) Mi zahtevamo danes od vlade, da spoštuje vojnoodškodninski zakon in ne bomo preje odnehal od boja, dokler vlada zakona ne izvrši. Če vlada v teku tega meseca ničesar ne ukrene, se bomo zbrali dne 1. maja na novem shodu in sklenili, da odstopijo občinski sveti in državi ne bomo plačali davkov. Dvignite roke v znamenje, da prispejemo.»

To je bil svečan trenutek, ki bo ostal vsakomur v spominu. Tisoče in tisoče rok se je dvignilo v znamenju prisege, tisoče glasov je bilo slišati: »Prispejemo!«

Bilo je dano znamenje z rogom, oba dela zborovanja sta bila zaključena, pričelo se je branje resolucij, katere je bral na slovenski strani dr. Josip Bitežnik.

Tu naj omenimo le na kratko potek zborovanja na italijanskem delu trga. Prvi je govoril goriški župan dr. Bonne, ki je pozdravil zborovalce v boju za svoje pravice in obsojal dekret z dne 2. februarja. Pozival je na skupen nastop vseh

vojnih oškodovancev in na boj do zadnjega. Zastopnik agitacijskega odbora odvetnik Targioni je prečital več brzojavk. Odvetnik Sturani je govoril v imenu furlanske agrarne stranke. Za soc. stranko je govoril g. Callini, za narodno stranko fašistov Graziani, ki je izjavil, da se tudi fašisti bojujejo z vojnimi oškodovanci z rami ob rami: nato so govorili še Serravalle, Gorian, Raunik in Camisi.

Resolucije.

Resolucije, ki so jih prebrali in ko so bile sprejete med dvigom tisočeri rok in med živijo klici, so sledeče:

Vojni oškodovanci, zbrani na manifestacijskem zborovanju dne 2. aprila 1922 sklenejo enodušno v obrambo svojih pravic, ki so ji zajamčena v vojnoodškodninskem zakonu in v protest proti vsaki očitni ali tajni kršitvi postavbe, sledečo

RESOLUCIJO:

Vsebina zakona o vojni oškodovanih se je v glavnih temeljih že pretvorila in se še vedno pretvarja po samovolji izvrševalnih organov, kakor je neoporečno razvidno iz nešteti novih dekretov, novih okrožnic in tajnih odlokov, posebno pa iz najnovejše odredbe z dne 2. februarja 1922.

Zakon, ki je imel prvotno človekoljuben namen, zabranjuje, da bi se ga tolmáčilo in omejevalo v posameznih pokrajinah in za razna plemena na različne načine.

Opozarjamo zato, da pomenijo vsi vladni vkrepi, ki so naperjeni zoper smoter zakona, nezno in sovražno nasilstvo.

Sklicujemo se na neodložljivo potrebo, da se postavi strogo določen rok za izplačilo in likvidacijo vojnih oškodovanih, kajti beda, v kateri živi ljudstvo naše dežele, mora končno prenehati.

Finančna kriza države nikakor ne opravičuje brezmejnega zavlačevanja izplačil, kajti zakon sam je določil vire, katerih naj se vlada posluži, da pride do potrebnih sredstev.

Kaznjiva lahkomiselnost, s katero so uničevali in zametavali vojni plen, ne sme obremeniti oškodovanega ljudstva, ki bi bilo z izkupičkom vojnega plena skoro pokrilo svojo vojno škodo.

»Zvezni kreditni zavod« v Benetkah, kateremu je vlada izročila monopol za izplačilo vojnih predumov, je postopal s krivično pristranostjo z novimi pokrajina-mi.

Vgotavljamo nadalje, da je vlada s celotno vrsto novih dekretov skušala odreči državljanske pravice neštetim našim ljudem z izključnim namenom, da ne plača vojne oškodovnine.

Povdarjamo končno, da vlada ni raztegnila na občine novih pokrajin onih dobrot, ki so jih deležne stare pokrajine, ter je s tem onemogočila kritje občinskih dolgov.

Iz vseh teh razlogov se ne omejuje-mo več na brezplodne proteste, ki jih nihče ne posluša, temveč:

sklenemo:

Če vlada tekom meseca aprila ne izda in objavi jasnih določil, s katerimi se:

I. potrdi in zagotovi popolna veljavnost in izvršitev zakona o vojnih oškodovanih z dne 27. marca 1919, ter ob enem prekličie vse javne in tajne izjemne odloke, posebno pa odlok z dne 2. februarja t. l.

II. prizna vojna škoda na industrijskih, kmetijskih, obrtnih in hišnih premičninah, ki se morajo odplačati po natančnih predpisih šestega člena imenovanega zakona, ki jasno določuje predvojno ceno in znesek, ki je danes potreben za nabavo.

III. zahteva, da se starostna obraba zaračuna v mejah, ki so določene v zakonu.

IV. poskrbi, da bodo finančni organi tolmáci zakona in ne agenti državne blaginje.

V. odredi, da se vojne škode v goriški deželi odmerijo in izplačajo do meseca decembra 1923.

VI. raztegne odlok 3. julija 1919, s katerim se poravnajo občinski dolgovi na račun države, tudi na občine novih pokrajin, ter se poleg tega rešijo nujno vse prošnje za vojno oškodovnine, ki so jih vložile občine.

VII. vgotovi nemudoma državljanska pravica naših ljudi i. s. na nedvoumen način in s popolnim priznanjem njihovih pravic do vojne škode.

VIII. priznava neodvisnost naših denarnih zavodov, ki izplačujejo predumove od »Zveznega zavoda« v Benetkah.

IX. ukine sleherno plačevanje obresti za predumove države.

X. odredi, da vojni oškodovanci ne plačajo do likvidacije vojnih škod nika-kega davka,

sklenemo: da se bo sklical 1. maja t. l. v Gorici

SHOD

na katerem se bo izvedel naš današnji sklep, da odstopijo vsi občinski zastopi Goriške dežele ter se nehajo plačevati vsi državni davki.

Za republikansko stranko, odsek Gorica, odv. Dr. Stecchina.

Za it. ljudsko stranko, pokrajinski odbor v Gorici, Dr. Serravalle.

Za Furlansko skupino D'Azione, G. Bramo.

Za italijansko socialistično stranko Pokrajinski odsek, Štolf.

Za narodno stranko fašistov, odsek v Gorici, V. Graziani.

Za Zvezo industrijalcev in trgovcev Goriške, Ing. Ribi.

Za Zvezo združg vojnih oškodovancev na Goriškem, Ing. Glessig.

Za italijansko kmetjsko stranko, Pokrajinski odbor v Gorici, R. Gorjan.

Za Agrarno zvezo Goriške dežele, Dr. G. Kosolo.

Za italijansko občine, Dr. G. Kosolo.

Za Zadružno zvezo v Gorici, David Doktorič.

Za politično društvo »Edinost«, Dr. Jos. Bitežnik.

Za Kmetjske delavske zveze, Pr. E. gelbert Besednjak.

Za Zvezo slovenskih stavbinskih združenj, Arb. Radović.

Za Zvezo slovenskih županstev, pred. Mikuz.

Za Zvezo Goriških italijanskih stavebnih združenj, Ing. Culot.

Za stalni agitacijski odbor vojnih oškodovancev, Goriško - Gradiščanske:

Preds. arh. G. Luzzatto, tajnika: odv. A. Targioni, M. Sturani.

Na Travniku.

Po zborovanju se je razvil s Telovadnega trga veličasten sprevod skozi via Alvarez čez Verdijevo tekališče, Semeniško ulico in na Travnik. Gotovo je bilo nad 20.000 ljudi v tem imponantnem sprevodu vojnih oškodovancev, ki so mirno manifestirali za svoje pravice. Velikanska množica je pokrila Travnik in čakala, da so nesli odposlanci resolucijo civilnemu komisariju Maggioniju, ki jim je dejal sledeče:

Deputaciji je civilni komisar Maggioni odgovoril ob kratkem tole: »Odkrito vam moram povedati, da se ne strinjam z vašimi sklepi, da odstopijo občinski sveti in glede stavke pri plačevanju davkov. Občinski sveti so vladni organi in morajo delovati z vlado, ne morejo pa delati, če zapusté pozorišče. Davki so potrebni, za obstoj države in mi potrebujemo ravno v teh časih močno državo.« Dalje je g. komisar priznal, da se naše ljudstvo nahaja v kritičnem položaju, toda vlada ne zanikuje te krize in je vedno pomagala. Pred kratkim se je vršilo posvetovanje, na katerem se je sklenilo popraviti odlok dne 2. februarja 1922.

Med tem časom je čakalo ljudstvo na Travniku, da se je deputacija vrnila. Potem so govorili par besed še poslanec Šček, dr. Besednjak in odvetnik Targioni. Pozvali so množico, naj se mirno razide, a naj pride zopet dne 1. maja, če bo potrebno.

Ves čas velikanskega manifestacijskega zborovanja se ni zgodil niti en incident, dasi je bilo mnogo orožništva in vojaštva na mestu. Slovensko in furlansko ljudstvo je na najdostojnejši način manifestiralo za svoje pravice v strogem okvirju zakona. Naj bi se tudi vlada držala zakonov in ukrenila vse, da prvi maj ne bo znamenje za novi boj, ampak praznik zmage!

Nauk v krompirju.

Naše ljudstvo na Notranjskem je prejelo strahovit pouk. Zadeva je v kratkem naslednja: Ker je lansko leto suša pobrala ves krompir, ga ni ostalo letos prav nič za seme. Ljudstvo potrebuje okrog dve sto vagonov semenskega krompirja. Odkod naj bi ga dobilo. Štiri leta delamo poskušnje z raznimi vrstami laškega krompirja, a doslej zaman; doslej se je izkazoval za najboljšega krompir iz Slovenije. Ker pa je vlada prepovedala uvoz krompirja iz inozemstva, je prišlo ljudstvo naravnost v obupen položaj. Sila velika, a primernega krompirja ni. Ljudstvo se mora udati in vsak kmet si mora pomagati kakor pač more in zna. Ali res ni bilo pomoči? Da, pomoči bi se dalo, a le na en način, namreč z organizacijo. Ne živimo v časih in v razmerah, ko bi se mi mogli boriti za svoje pravice, naslanjajoč se na zakone in paragrafe. Edinole na organizacijo se moramo naslanjati, če si hočemo kaj priboriti. Ko bi imeli v deželi močno kmetjsko - delavsko zvezo, ki bi

šteja 60 tisoč članov, in bi ta organizacija nastopila s primerno akcijo, bi vlada gotovo dovolila uvoz krompirja. To je nauk o krompirju. Če se ves narod ne združi v močni organizaciji, nas bo zadeval še nadalje udarec za udarcem in braniti se ne bomo mogli. Zato pozivljamo ponovno rojake, da si ustanovijo v sleherni občini kmetjsko-delavsko zvezo.

Lakota v Rusiji.

Priobčujemo Nansenove besede, ki govoré več kot cele knjige:

»Ostudne laži se širijo o meni, o sovjetski vladi in o pomožni akciji. Najnesramnejše se izrabljajo celo moje lastne besede. Te laži so se udeležile s tem, da ovirajo naše delo in milijone gonijo v smrt. Hotel bi videti ljudi, ki si te laži izmišljajo, želel bi jim pokazati blede matere in umirajočo dečo Volge. Želim na njihovih dušah zapečatiti krivico, ki jo nosijo do svoje smrti, do groba in onkraj groba.

Današnja lakota v Rusiji je najstrašnejša, — kar jih svet pozna. Lakota ni rezultat sovjetske uprave. Ona je rezultat vojne od zunaj in znotraj, in pa sedemletne blokade. V drugi vrsti je vzrok odvzemanje hrane v času, ko so se razne vojaške akcije vršile v Rusiji. Prvi in najtehtnejši vzrok je pa suša, kakoršne svet ne pomni.

Nesramna laž je trditev, da poslana pomoč ni bila izročena gladnim. Svečano izjavljam — pa naj bo kdorkoli, ki oporeka — da se je vse do zadnjega grama dalo gladnim!

Evropa mora rešiti Rusijo, da reši sebe strašne gospodarske katastrofe. Na spomlad mora dobiti svet ob Volgi dovolj hrane in semena, drugače bo Povolžje pustinja in vrsta pride tudi na Evropo. Potrebna je za Evropo dovolj mala svota. Amerikan kongres je izglasoval 20 milijonov dolarjev. Še tri milijone angleških liver in glavno je rešeno. Doslej so evropski narodi nabrali 125.000 liver, a to je malo in pomoč prihaja vse prepočas — kot kaplja.

20 milijonov ljudi, žen in otrok, je obsojenih na smrt, če ne bo pomoč izdatnejša in hitrejša. Za polovico teh nesrečnikov je itak že prepozno, drugi pa rabi nujno pomoč. Ena tona hrane reši 12 življenj, eno človeško življenje stane 15 šilingov. Mogoče celo manj. Evropa pa ne da niti teh 15 šilingov.

Pred štirimi meseci sem prosil pri vladah za 5 milijonov liver — pa so odbile! Zgubili smo štiri mesece in vsaki mesec jemlje skoro dveh milijonov življenj. Te žrtve bi bile lahko rešene do zadnje, če bi vlade poslušale naš glas ter dale potrebno svoto.

Nazadnje sem bil med gladno dečo v Povolžju (kraji ob Volgi). Zdi se mi, da še danes vidim te otroške velike in žalostne oči, vrte v me. V njih imenu, v imenu človečanstva in ljubezni do bližnjega apeliram na bližnje, na ves svet, da pomaga, dokler še ni prepozno!«

Bivši cesar Karl - umrl.

Zgodovina se čudovito obnavlja. — Kakor je umrl pred dobrim stoletjem na samotnem otoku v pregnanstvu Napoleon, tako je danes umrl na otoku Madeira za pljučnico bivši avstrijski cesar, ki je po svojem padcu še dvakrat poskušal, da pride na ogerski prestol. Mrtva je tista oseba, v katero so stavili vse upe tisti, ki so sanjali o upostavitvi avstro-ogerske monarhije. Nikogar več ni, ki bi mogel reči prebivalcem bivših avstro-ogerskih pokrajin: Jaz sem vaš vladar in hočem ostati vaš vladar. Smrt je izbrisala vse, nasledstvene države se bodo v marsičem oddahnile. Posebno je odklenkalo zadnje upanje Mažarom, ki so hoteli z njegovo osebo upostaviti Veliko Ogersko. Ni čuda, da danes Budimpešta žaluje v žalnih zastavah, da so zabavišča zaprta, da se bere maša zadušnica.

Excesar Karel se je rodil 17. avgusta 1887 in je, še ne 30 let star, zasedel avstrijski prestol 21. novembra 1916. Na dunajskem dvoru se je dolgo časa vršila silna, pa širši javnosti prikrita borba za prestolonasledstvo med dvema strankama, katerih ena je bila za nadvojvodo Franca Ferdinanda, močnejša pa za Karla.

Pravijo, da je bil cesar Karel osebno dober človek, toda kot vladar svoji nalogi ni bil kos. Bil je ujetnik svoje slabotne okolice in grofa Czernina, ki je bil vsenemško orientiran. Omahoval je semintja in končno podlegel pangermanski struji, s katero se nikdar ni spustil v resen boj. Ko je Avstrija dozorela, so se dvignili tlačeni narodi in ji rekli enkrat za vselej: Z Bogom.

Po prevratu je zbežal Karl v Švico, a ker je dvakrat spet poizkušal priti na pre-

Škof dr. Mihael Napotnik.

Dne 28. marca ob pol drugi uri je preminul v Mariboru škof dr. Mihael Napotnik po daljši in težki bolezni: imel je črevesnega raka. Bil je v življenju ena najmarkantnejših osebnosti, kot drugi naslednik Antona Martina Slomška je vladal svojo škofijo 32 let, in je dosegel, da je bil prenešen sedež škofije iz Št. Andraža v Labodski dolini v Maribor.

Pokojni škof dr. Mihael Napotnik je bil rojen v Tepanju pri Konjicah dne 20. septembra l. 1850. kot sin kmetških staršev. V ljudsko šolo je hodil v Konjice. Gimnazijo je dovršil v Celju in je bil vsa leta odličnjak. Nato je vstopil v mariborsko bogoslovnico. V mašnika je bil posvečen dne 25. julija 1875. Bogoslovni doktorat si je pridobil na dunajski univerzi. Po kratkem pastirovanju je bil poklican za profesorja cerkvene zgodovine in cerkvenega prava na mariborski bogoslovnici; odtam je prišel na Dunaj za ravnatelja v Avgustineju, zavodu za višjo vzgojo duhovnikov. Leta 1878. je bil poklican za vojnega kaplana in se je kot tak udeležil okupacije v Bosni.

Za knezoškofa je bil imenovan 27. septembra 1889, kot tak konfirman 26. oktobra, posvečen 27. oktobra in ustoličen 17. novembra istega leta.

Zanimal se je za vse panoge cerkvene življenja, bil je izvrsten govornik, posebno mnogo je tudi pisal; cela vrsta knjig je potekla izpod njegovega peresa. Bil je velik narodnjak, kralj Aleksander ga je bil odlikoval s tem, da mu je podelil red sv. Save I. reda.

Na mrtvaški oder so ga položili v obednici. Naval občinstva, ki ga je hodilo krojiti, je bil ogromen. Po mestu so visele žalne zastave. Za glavnega dediča je določil deško semenišče v Mariboru. Veliko vsote je zapustil tudi ubožcem. Truplo so položili v grobnico v ponedeljek dne 3. aprila. Blag mu bodi spomin!

Proti odpravi našega jezika s sodišč.

Naši poslanci so naslovili na ministrskega predsednika in justičnega ministra dne 1. aprila 1922. to-le interpelacijo:

Podpisani želijo povprašati g. predsednika ministrskega sveta in g. justičnega ministra, da bi zvedeli, ali nameravata spoštovati ona sama in storiti spoštovati od sodnih oblastev Julijske dežele, zlasti od sodnih oblastev okolišev sodnih dvorov v Trstu in v Pulji, zakone, ki tam veljajo glede rabe jezikov pri opravljanju sodnih opravil (§13 občn. reda od 1. 5. 1781, § 14 sodnega reda od 19. 12. 1796, kakor je bil popravljen z zakonom od 15. 5. 1883.), držeč pred očmi:

1. da se navedene določbe zakonov, ki sankcionirajo rabo slovanskega jezika in so bile izrecno priznane od gubernatorja Pettittija, ne morejo odpraviti drugače kakor z novim zakonom, —

2. da te določbe bistveno odgovarjajo resničnim razmeram in različnim potrebam domačega prebivalstva in niso nikakor italijanstvu škodljive, mej tem ko tvorijo pridobljeno, po tradiciji posvečeno pravico in neogibno jamstvo za enakost pred zakonom, za državljansko svobodo in za svobodni kulturni razvoj slovanskega dela prebivalstva, —

3. da so radi tega sodna oblastva, s tem, da so pred kratkim sklenila, z nezadovoljnim preziranjem vsake zakonitosti, izven mej svojih uradnih nalog, v popolnoma nezakoniti obliki, da se od 1. majnika t. l. naprej, v nekaterih okrajih popolnoma odpravi in v drugih omeji raba slovanskega jezika, zgrešila težko in največjega obžalovanja vredno kršenje svojih uradnih dolžnosti, in samolasten, ne premišljen in izzivalen korak, ki mora globoko vznemiriti prizadeto prebivalstvo, ne brez očitvene nevarnosti neugodnih odmevov v inozemstvu, —

4. da odločba kasacijskega dvora v Rimu, ki je rabila v pretvezo gorirečnemu sklepu, ne more po § 12 avstrijskega obč. drž. zakonika, ki še velja v novih pokrajinah, odgovarjajočem čl. 1351 drž. zakonika za Kraljevino, imeti moč zakona niti se raztegniti na druge primere, in

5. da bi, vsekako, ta določba ne mogla imeti pomena za cele okoliše deželne, oziroma okrožne sodnije v Trstu in Pulji, nego kvečjemu samo za tisti del sodnih okrajev, ki so v njih obseženi, kateri odgovarja Istri, kolikor je bila nekaj benečanska posest, ker samo za to-le je bil objavljen gorirečeni sodni pravilnik od l. 1796., v italijanskem prevodu, ki je bil pravz-

prav namenjen samo za Lombardsko - benečansko kraljevino in je določeval za sodni jezik samo italijanski jezik.

Zahteva se pismen odgovor.

V Rimu, 1. aprila 1922.

Wilfan s. r. Podgornik s. r., Lavrenčič s. r., Stanger s. r.

Dva govora poslanca Wilfana

Poslanec Wilfan je imel dne 29. marca u rimskem parlamentu dva govora. Prvi je bil replika na odgovor vlade na vprašanje glede odloga uvedbe it. kaz. zakonika v novih pokrajinah. Posl. Wilfan je povdaril, da se je že v deželni svetovni komisiji izrazil zato, da se čimprej uvedejo ital. kazenski zakoni, samo da mora biti ob uvedbi že vse pripravljeno. Priprava pa ni popolna. To vlada sama vidi. Za Tridentinsko je odložila za tri mesece uvedbo zakonov, ker ni vse pripravljeno. Kako pa naj bo vse pripravljeno za Julijsko Benečijo, ki je mnogo obsežnejša in so razmere bolj zapletene? Dalje se je dalo izvršiti prevod zakonov, ali pa se je prevod že objavil? Ne v slovenskem ne v hrvatskem jeziku zakon še ni objavljen. To je malomarnost. Radi tega nismo zadovoljni z odgovorom! — To je kratek zmisel besed prvega govora.

V drugem govoru pa je obrazložil poslanec Wilfan, zakaj bodo on in drugi poslanci glasovali proti izvolitvi poslanca Misurija (godilo se je ob njegovi izvolitvi nasilje). Povdaril je, da gre pri tem za vprašanje, ali je bilo volilno postopanje zakonito in pravilno in ne za ugotovitev, ali ima izvoljeni zakonite pogoje ali ne in ali je vreden ali ne. Treba je naučiti stranke in volilce, da se morajo nasilja izključiti od volitev in razveljaviti vse volitve, kjer so se vršila nasilja v količkah pomembni meri. — Naši poslanci so glasovali proti potrditvi. Med govorom poslanca Wilfana je bilo čuti odobravanje na levici, a hrum na desnici.

Pismo z dežele.

Iz Breginje. Breginjska občina namerava razdeliti svoja obširna občinska zemljišča, kar sicer nič izrednega ni, a je v današnjih dneh v toliko krivično, da se je pri sestavi delitvene listine popolnoma prezrlo takoiimenovane »novohišnike« 37 po številu ter se s tem namerava najobčutnejše prikrajšati najrevnejše sloje občine. Prvi odpor proti tej nameri se je pokazal pri letošnjih volitvah, a zmagali so z večino »starohišniki«, ki so z večino v starešinstvu začeli proti novohišnikom najneizprosnejši boj. Prizadeti se namreč čudijo prikrajšan, česar jim vsaj z človeškega stališča nihče ne more zameriti, zato so začeli mirovno akcijo proti takšni delitvi občinskih zemljišč, a to je strasti njihovih nasprotnikov tako razvnelo, da hočejo prikrajšane popolnoma vničiti. Dne 25. marca je imelo starešinstvo sejo, v kateri se je sklenilo, da novohišniki pod nobenim pogojem ne smejo pasti po občinskih zemljiščih živine, da ne smejo nabirati stelje in suhih drv po občinskih gozdovih in da starohišnik pod globo 100 L. ne sme svojih tozadevnih pravic prepustiti novohišniku, nakratko vaščan hoče svojega sovaščana, že itak reveža, popolnoma končati. Značilno je, da je tozadevni zapisnik »enoglasno« potrjen, četudi je zastopnik novohišnikov proti sklepu ugovarjal. Ako sklepi obveljajo, je pahnelnih 37 družin v največjo bedo. Z lastno pridnostjo so si morali postaviti svoje več ali manj revne bajte, zemljišča imajo le malo ali nič, zato so bili nakazani na rabo občinskih pašnikov, za kar so seveda plačevali zahtevane pristojbine. Javnih del, pri katerih so pred vojno Breginjci služili ni, zato jim preti z omenjenimi ukrepi direktno pogin. Sena je bilo lani že itak malo, ako se prizadetim prepove še paša, prisiljeni so svojo živino prodati pod ceno in kdo naj potem preskrbuje toliko nepreskrbljenih otrok? Mari občina, ki jih davil za vrat, mari ono starešinstvo, ki v svoji slepi strasti brani, da bi prišlo v občinsko blagajno par tisočakov spravljenih skupaj od novohišnikov za dovoljenje paše, nabiranja stelje in pobiranja drv? Čuditi se je le, da revežem niso prepovedali hoje po občinskih poteh, rabe občinske vode in dihanja Breginjskega zraku. Posebno značilno je, da sta glavna zagovornika te krivične moza, od katerih bi bilo v resnici pričakovati več preudarnosti, v katerih smo videli može na mestu, a smo se žali Bog motili vsaj v tem oziru. Prizadeti upamo, da zadeva še ni končana. Ako nas hočejo zadaviti naši soobčani, se zanašamo za trdno, da se še najde oblastnija ki jim to

zabrani. Božji mlini meljejo počasi, a gotovo in morda se bo radi nenasitnega imperializma kedaj kešal tudi naš breginjski Viljem in njegov železni Bismark.

Tone in Jože.

TONE: Raca komedja! Či si biv, de te nism videv?

JOŽE: Ben, dele na plaza gumilastika, al kalku se že prab, na shadu vojnih aškadavancev.

TONE: Pa te ni blu na spregled. Ti si biv gvišna pr Taljanah na durgmu kancu.

JOŽE: Pej kkej ti v glava na pade! Sej na zastopm še ana besida ne. Anga Garkiča sm poslušu, kje tku gorke prabu, de se je sunce tist cajt prikazaju, jen anga dohtarja Bitežnika, kje tku fajm kričov, de sa ga na aknih še ofciri poslušal, če glih nisa neč zastapil.

TONE: Tud jest sm ga šlišav. Tku je gavuru kot bi z buklc brav.

JOŽE: Kej z buklc. Tku je reku, de jeh boda dabil pa puklc, če nas boda še jemil za narca. Za kanone tukl dnarje ket be ga krava — pej sej ni za rejčt — za popravit te bajte pa še piš me uh ne. Samu: Čakaj, aslič, de bo trava zrastla Bejn. trava je že par bortov zrastla od tistega cajta, mi sma pa rebeži kat sma bli. Orka smetišna, vse be palamu!

TONE: Le lepu pačas. Če vuz dovga ni namazan, se že sam palom. Boma pa še mi frajnce dama vabdržal: Ti men neč, jest teb tud neč!

JOŽE: Bejn, imaje mnejne ad nas kot de sma ciganov aslič, kumaj ga je navadu de mu ni slane jedu, mu je pa crknu.

TONE: Če krava nima piče, na daje mlaka.

JOŽE: Paslanc Šček je lepu pabidav: Mi na mucama, deb nas kdu ajatutaja, kar nam pa prabic gre, nej nam daje.

TONE: Tu je besida. Hudimana, na prejga maje bom še pršu, če na bo neč.

JOŽE: Marbit bada mislel, de mi tku ablabujema kot ani, ka neč na daje.

TONE: Pr mej! Če mi vablubma, tud gvišna nardima! Z Bugam za zdej!

Po svetu.

s. Zunanja trgovina Anglije. Vrednost uvoza v Anglijo je znašala v februarju 63.374.882 šterlingov nasproti 76.488.000 šterlingov prejšnjega meseca in 97.000.000 v mesecu februarju 1921. Izvoz je dosegel 68.509.270 šterlingov. V januarju je znašal 71.606.000 šterlingov. Za oba meseca letošnjega leta je znašal uvoz 145.863.113 nasproti 214.051.576 v isti dobi lanskega leta. Izvoz v obeh prvih mesecih tekočega leta pa je dosegel 140.115.085 šterlingov nasproti 178.937.247 v mesecu januarju in februarju l. 1921.

s. Velika nesreča na morju. Listi objavljajo vest iz Gibelaltarja: Med vajami mornarice na morju je trčil torpedolovec v torpedovko H 42. Torpedovka je utonila s posadko vred.

s. Koliko papirja kroži v Rusiji. Iz Moskve poročajo, da je izdala vlada v prvi dekadi t. m. 14 milijard rubljev. Vsega skupaj kroži sedaj v Rusiji 90 trilijonov rubljev.

Kratkočastnice.

Žena že ve...

Zdravnik se je vrnil z lova praznih rok in potožil ženi: »Danes sem imel nesrečo. Ničesar nisem usmrtil.« — »Doma bi bil ostal, pa bi bil imel več uspeha....«

Po ovinkih.

»Kam Vas je ugriznil pes?«
»O moj Bog, tri dni nisem mogel sedeti.«

Vedno logično misli.

»Naša kokoš ne nese več jajc. Zaklali jo bomo,« reče gospodinja.
»Ali mislite, da bo potem kaj pomagalo,« skrbno vpraša profesor.

Gospodarstvo.

g. Izvoz ječmena, graha in masti. Carinarnice so bile pooblašene, da lahko dovolijo direkten izvoz ječmena, graha in masti letine 1921.

g. Načrt za ustanovitev proste luke za Čehoslovaško v Splitu. V poslednjem času se zopet govori o tem, da se bo baje ustanovila v Splitu prosta luka za Čehoslovaško.

g. Čehoslovaški sladkor. Zaloge sladkornja so skoro izčrpane. Letos se ga bo pridelalo še približno za 5.750.000 kvintalov, od katerih je bilo 2.500.000 prodanih že pred koncem februarja, medtem ko je 2.750.000 potrebnih za aprovizacijo prebivalstva. Ostanek je določen za Nemško Avstrijo, tako da ostane za izvoz le zelo majhna količina.

g. Nova jugoslovenska ladjedelnica. Parobrodna družba Martinolić začne v kratkem z gradbo velike in moderne ladjedelnice v Splitu.

g. Semenij vzorcev v Pragi se je svečano otvoril dne 12. t. m. Rastavilo je 2200 trgovcev.

g. Nov načrt za gospodarsko obnovo nasledstvenih držav. Listi poročajo, da se peča dr. Beneš v sporazumu z ameriškano vlado z izdelavo novega načrta o gospodarski obnovitvi nasledstvenih držav. Podrobnosti tega načrta se niso znane.

*** Dvoje življenj za sveženj ljubavnih pisem.** Švicarske novine poročajo, da je v neki vasi blizu Neuchatela izbruhnil požar v neki koči, v kateri je stanoval delavec Fritz Müller s svojo 20 letno sestro Ružo. Brat in sestra sta pobegnila iz hiše, ko je plamen že objemal pohištvo, toda tisti hip se deklica spomni, da je ostal v hiši sveženj pisem, ki jih je prejela od svojega zaročenca, s katerim se je imela v nekaj dneh poročiti. Deklica se je vrnila in kakor blazna skočila v hišo, da reši pisma. Ker pa se ni predolgo vrnila, je skočil za njo brat, da jo reši iz ognja. Toda tudi on se ni več vrnil. Ko je hiša pogorela do tal, so našli na pogorišču vsa obžgana brata in sestro, ki sta za sveženj ljubavnih pisem darovala svoje mlado življenje.

Naznanilo

Naznanja se slavnemu občinstvu, da zavarovalnica »Feniks« v Trstu, zavaruje razun zavarovanja na življenje tudi proti požaru. Zavarovalnica »Feniks« La Fenice« ima svoje zastopnike po vsej deželi Goriško-Gradiščanski v Istri; v Trstu in drugod.

Priporoča se slav. občinstvu da zavaruje svoja poslopja in druge premičnine pri tej dobro poznani zavarovalnici. Glavna zastopstva se nahajajo v Trstu Gorici, Sežani i. t. d.

Glavno zastopstvo zavarovalnice »Feniks«.

Zavarovalnica »La France« naznanja vsem onim zavarovancem, ki so zavarovani pri tej zavarovalnici in onim, ki vdobé odpoved zavarovanja, naj se zglašé pri svojih zastopnikih po deželi, kjer jim bode vrediti njih zavarovanja. Oni zavarovanci pa, ki ne vdobé odpovedi ostanejo zavarovani tudi za nadaljni čas pri »La France«.

Za zastop. Zavar. »La France«.

NATEČAJ.

Zupanstvo Anhovo razpisuje mesto občinskega tajnika.

Letna plača po dogovoru.

Dokaz sposobnosti za razpisano mesto je priložiti ponudbi, katera je vpslati podpisnemu do 15. aprila 1922.

Anhovo, dne 29. marca 1922.

Zupan: Tinta.

Št. 182

RAZGLAS.

V smislu 3. člena odloka predsednika ministrskega sveta z dne 1-2 t. l. naznanja županstvo občine Devin da od 29. t. m. skozi en mesec se nahaja razpoložen v obč. pisarni v Devinu na vpogled seznam oseb, ki so pristojne v to občino in so v zmislu šenžermanske mirovne pogodbe zadobile italijansko državljanstvo po polnem pravu.

V gori navedenem roku je predložiti morabitne zahteve za vpis v slučaju opustitve ali za izbris radi neopravičenega vpisa.

Županstvo občine Devin
dne 29. marca 1922

Zupan: Colja.

ZALOGI mlinov in tvornic testenin

G. B. Storti - Videm (Udine)

Zastopnik: G. SARTORI

Gorica - Via Vogel 16-18 - Gorica

OBVESTILO.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da sem zopet otvoril svojo krojaško delavnico na Kornu (Piazza Edm. de Anticis) števil. 8, II. nadst. —

Priporočam se čeh duhovščini in slavnemu občinstvu za obilen obisk. — Ivan Suligoj.

Zobozdravniški Atelje Robert Berka

Via Dante 4 - GORICA - Via Dante 4
Mnogoletni asistent pri prezanem Zobozdravniku Dr. PIKLU v Gorici.

SPREJEMA od 9—12 in od 2—6.

Podružnica tržaške zadruga delavcev za majoliko in izdelovanje podov reg. zadruga z o. z.

GORICA TRST
Via Garibaldi 20 Via dell'Olmo 6
MONFALCONE, Via Friuli 401.

Zaloga in delavnica peči in kaminov v barvani majoliki, oblike in risbe po najmodernejših načrtih prvovrstnih tovarov. Lastna tovarna štedilnikov (Sparherde) v majoliki za kurjavo na oglje ali pa na plin. Načrti kuhinj za restavracije.

Izbera plošč iz majolike za stene, kuhinje, kopelji, stranišča, veže, stopnice. Keramične plošče za podove v barvah in v najmodernejših risbah.

Se prevzame tudi samo postavljenje štedilnikov, preoblečenje z majoliko, obnova podov in poprave.

Ta dela izvršujejo izvežbani delavci po brezkonkurenčnih cenah. — Sprejemajo se dela na deželo.

Srebrne krone

plačam L. 1.45 do L. 1.50
SAVORGJANI, Munska ul. 9

Velikonočne razglednice

v veliki izberi na debelo — na drobno

ima v zalogi

Knjigarna Katol. tisk. društva

GORICA, Via Carducci 2.

ANTON TERPIN in Comp.

nova zaloga

manufakturnega blaga

v Gorici, Via Rastello št 10

se priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi za mnogobrojen obisk.

Cene brez konkurence.

Na drobno! Na debelo!

Zadružna zveza

(prej Goriška zveza v Gorici)

vpisana zadruga z omejeno zavezo

je osrednja organizacija vseh goriških zadrug.

Pisarna v Gorici

Corso Verdi št. 32, I. nadstropje.

Urađuje ob delavnikih od 8. do 12. predpolne in od 2. do 4. popoldne. Ob sobotah in dnevih pred prazniki je urađ popoldne zaprt.

Zenitna ponudba. 33-letni gospod, samostojen gospodar, veleposestnik, edini in brez starišev. želi znanja v svrhu takojšnje ženitve s skrbnim, dobrosrčnim dekletom ali vdovo s premoženjem, po možnosti trgovko iz dežele ali iz mesta. — Ponudbe le s pravim naslovom in s sliko pod: »Resnost« na upravo lista.

Na prodaj je zemljišče za stavbo z vodnjakom, v Via dei Gelsi št. 14. — Za informacije se oglašiti: ulica XX Settembre št. 13.

STARI SEMNJI

za živino in kramo v Lokvi svoječasno široko znani se zopet obnove na 10 aprila in 9. novembra t. l.

Županstvo občine Lokev dne 29-3. 1922. Župan Ant. Muha.

MLATILNICA na nafto z vozom in z dvojnimi čiščenjem je na prodaj. Naslov pove uprava »Goriške Straže«.

J. Lenassi, Solkan.

Moka, sirč, oves, otrobi, kava, sladkor, špeh, olje, petrolej itd.

Mirodilnica, E. GRAUPLIN

v zvezi z lastno Dišarnico (Profumerio)

Gorica - nasproti Ljudskemu vrtu - Gorica

NA DROBNO

Cene brez vsake konkurence

NA DEBELO.

NAZNANILO.

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem na novo otvoril dobroznano gostilna pri Fiegelnu na Travniku št. 12. — Priporočam se za obilen obisk

BRUNO SAUNIG - GORICA

Via Carducci 3 — Telefon št. 162 — Via Carducci 3

Usnje
Čevljarske in sedlarske potrebščine
vrvi
Tržaški biči, bičevniki
Pasovi
Glavno zastopstvo Casellier-Crema.

Sveče
Kadila
Vosek

Nakupuje čebelni vosek po dnevni cenah.

Knjigarna Kat. Tisk. Društva

Gorica, Via Carducci 2.

NA DEBELO!

Šoski zvezki
(Spisovnice lepopisnice)

Risanke,
Pisemski papir
(v veliki izberi)

Papir uradni, trgovski ovojni itd.

Cigaretni papir
Excelsior, Abadie, Oleschan Union
za večje množine poseben popust.

Cene konkurenčne

Knjigarna Katol. Tisk. Društva

Gorica, Montova hiša.

NA DROBNO!

Péres, črnilo, svinčniki
v veliki izberi

Rožni vencji, nabožne slike

Tiskovine za cerkvena oskrbnštva in županstva

Tuš, barve, risarski papir, prozorni papir Lichtpanspapir

Trgovske (poslovne) knjige (glavne, pomožne blagajniške knjige itd.

Nevesie pozor!

Neveste pozor!

Na domačo tvrdko

Andrej Maurič

GORICA ul. Carducci št. 11 (prej GOSPOSKA ul.)

Velika zaloga manufakturnega blaga, volne, žime, bombaža, zmeti. —

Ravno došla velika množina moškega in ženskega sukna, in raznovrstnega perila, kakor tudi svile.

Mostržba točna in solidna!

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posojilnica)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenkart & Rymann, vsakovrstno blago za poročence, kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!

Josip Kerševani

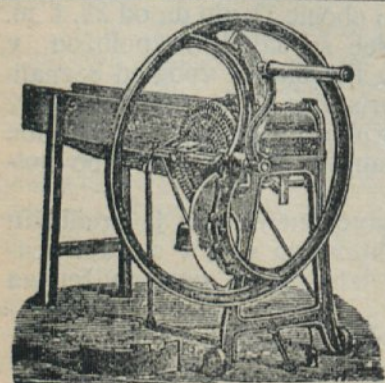
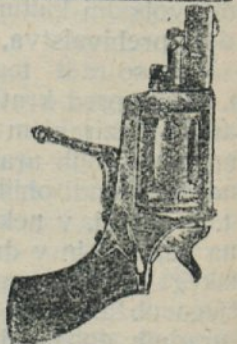
mehanič in puškar

v Gorici, Stolni trg 9, desno.

Zaloga raznih šivalnih in kmetijskih strojev, dvokoles, pušk in samokresov, ter vsih posameznih delov, spadajočih v mehanično in puškarsko stroko. Strokovni, brezplačen pouk v umetnem vezanju in krpanju.

Lastna delavnica in popravilnica, Stolni trg 5
Poniklanje in lakiranje v vsaki barvi.

Priporočam vsakemu Original Mundlos šivalne stroje, ker so najbolj zanesljivi, za te jamčim 15 let.

M. BREZIGAR in SIN

GORICA, Via Carducci

nek. Gospodska ulica št. 19 v dvorišču.

Velika zaloga vsakovrstnega kmetijskega orodja strojev in obračljivih plugav. Konkurenčne cene — Prodaja tudi na obroke.

„ADRIA“ PIVO

je najboljšje

Zaloga za Gorico in deželo
Franc Barzellini - Gorica

Via Silvio Pellico 10 (blizo Korna).

stol, v Budimpešti, so ga odstranili na otok Madeiro v mestecu Funchal. Truplo bodo balzamirali in prepeljali na Dunaj, kjer je napravila njegova smrt globok utis.

Pariški »Temps« piše o njem: Vpričo smrti naj utihnejo očitavanja. Proti Karlu nimamo kaj reči. Upamo, da bodo pustili njegovi pristaši njegov spomin v miru ter da ne bodo izzvali skritega srca z drznimi apologijami. Pred sodiščem prihodnjih rodov ne bo imel Karl nikoli prav. Stopil je na prestol, ki je zahteval izrednega moža, a bil je le navaden mož. Ostalo ni drugega nego nagrobni kamen kraj ceste. Nagrobni spomenik pozdravljajo in nadaljujejo svojo pot.

Včeraj je preteklo 4 leta, odkar je bil bivši cesar v Gorici. Marsikateri župan se ga še spominja, ker je bila na isti dan ustanovljena »Zveza slov. županstev«.

Dopisi.

Dreznica. Dogodki, ki se godijo pri nas, morajo med širni svet. Pret. teden so začeli orožniki raziskovati morebitne zaloge orožja ali streljiva. Prvi dan raziskovanja je imel naš obče spoštovani kmetovalec Berginc Alojzij nepričakovano čast, da je dobil kar celo četo nepoklicanih gostov na obisk. Brez posebnih pozdravov so hoteli takoj na delo ali vrata so bila zaklenjena, niso vprašali za ključ, ampak kar s kopitom so razbili ključavnico in šli so brez vodnika po sobah, razmetavali so obleko in perilo teptali in kar se jim je poljubilo so vzeli, najraje so imeli žepne ure, volnene novčarice, volno, odevje, in druge ciane stvari, šli so v hlev, pobrali vso krmo, tako da ni niti za krmiti več, kmetijsko orodje, katero je ubogi kmet sam pripravil, so vse odpeljali, da mi, a vse novo orodje upiti, ako hoče obdelovati nadalje polje.

Na željo gospodarja, da morata biti dva obč. svetovalca ali g. župan pri preiskovanju so rekli, da ne potrebujejo nobenega in da so sami župan in svetovalci, Berginc pa je hotel vedeti, ali so res sami svetovalci in župani, in šel je hitro k gosp. županu, a zvedel je, da orožniki niso lažali.

Čujte! Gosp. župan je rekel »da ne more nič ukreniti proti orožnikom.« »Goriška Straža«, ki si pred kratkim časom pisala, da ima vsak obč. načelnik, ali župan višjo moč kot vsak kr. brigadir, kedo laže, komu hočemo verjeti? Gosp. županu ali Tebi, draga »Straža«; najbrž da te oni, ki še najbolj potrebuje, ne bere in stvar nam je jasna. Preiskovanje in tepanje bi se gotovo vršilo dalje, a drugi dan je prišel g. komisar iz Tolmina: zaprisegat novo »neustrašeno« županstvo in je na prošnjo g. župana (Vsa čast mu!) obljubil, da bo preiskovanje ustavil. Obenem bodi še povedano, da se v naši občini zida več hiš, kjer so sami tuji zaposleni, domačini pa rez dela in kruha. Prosimo gg. poslance, da bi sezrli v našo občino in nam dali potrebnih navodil, za kar jim bomo hvaležni.

Anton Zorzut.

Sin spominu očeta, ki je pred šestimi leti 29. III. 1916 v mojem naročju za veke zatisnil trudne oči — odtrgan od družin svojih dragih, daleč doli v laškem begunstvu — v skritem južnoitalijanskem mestecu Campagna prov. Salerno; učitelju, ki je štirideset let učil in je vzgojil ves starejši medanski rod, ki je prenatano in čez uro učil in ni izpustil nobene šolskega dneva v letu, ki je poprečno umrl, ker so mu šolo vzeli, ki je svojim učencem kupoval sam knjžice in tudi sam hranil na tisoče teh knjžic, v katerih je popisana šolska zgodovina sedanjih medanskih mož in otrok njih otrok, ki je ljubil goriške študente in jih vabil na črešnje in trgatav, ki je bil učitelj učiteljev, kojih sinovi so že skoro učitelji; možu pošteni, ki je v svoji preveliki — da že pretirani poštenosti in pravičnosti šel in ponoči sklical soseda, dal mu krono, samo da zanj nese vrnit vinar, komur je bil dolžan, ki do svojega 64 leta ni imel nobene pravice; možu značajnemu, ki je zvest poklicu — ostal na svojem mestu, ko se je bližala vojna, in nam odločno rekel: »Vi lahko greste, jaz sem dotičan ostati z ljudmi«, a je zato postal vojna žrtev in je moral na stare dni namesto v zaslužni pokoj — v prognanstvo, kjer je pomagala našim ljudem lajšati begunsko gorjé, ki je v agoniji svoje bolezní klical na pomoč španskega poslanika, da mu zopet dajo odvzeto plačo in je šel na prstih vse one, za katere je imel skrbiti. Kakor v dno duše užaljeni Jernej je lahko rekel:

»Štirideset let si delal Jernej... sedaj ko si doslužil, poveži culo in pojdi!«
Vi vsi, ki ste se učili pri njem brati pisati se boste gotovo hvaležno spo-

minjali vašega učitelja in ne boste zamerili sinu, ki je hotel počastiti spomin očeta, čigar grob je tako osamljen v daljni tujini.

Uspeh Kmetško - delavskih zvez.

Vodstvo Kmetško - delavskih zvez je sprejelo obvestilo, da je vlada privolila v odpis zemljiškega in hišnorazrednega davka v okrajih, ki so bili po vojni poškodovani. Ustanovile se bodo posebne ugotovitelne komisije, v katere bo odposlala vsaka davčna občina svoje zastopnike. Poslovala bodo pri vsakem davčnem uradu in sestavljale sezname tistih davkoplačevalcev, katerim je treba odpisati zemljiški in hišnorazredni davek za vojno dobo in za čas, ki je sledil neposredno vojni.

Veseli nas, da so Kmetško - delavske zveze dosegle ta lep uspeh, ki je velike važnosti za naše ljudstvo. Znano je, da je namreč poslanec Šček po ukazu Kmetško - delavskih zvez posredoval ponovno v tej zadevi pri vladi in končno je izšel 5. t. m. toliko pričakovani odlok finančnega oblastva.

Notranjsko.

Iđrijsko prostovoljno, gasilno društvo je sklicalo v Hotel-u Didič, 12. marca t. l. izvenredni občni zbor. Razpravljajo se je o položaju gasilstva in zgradbo gasilnega doma, ter kako priti do njega v teh draginskih razmerah. Izvolil se pripravljalni odbor, kateri je prevzel nalogo pobirati prostovoljne darove. Obračamo se na vsa srca celokupnega prebivalstva mesta in okolice, ter nia korporacije in zavode, da nam priskočijo po svojih močeh v denarju ali materialijah v pomoč z prošnjo: Ker občina vsled draginskih razmer v doglednem času ne more pričeti z zgradbo gasilnega doma, kateri pa je za ohranitev gasilnega orodja, kakor tudi za izboljšanje gasilstva sploh, najnujnejše potreben, se je prostovoljno gasilno društvo v Idriji odločilo, da začne pobirati prostovoljne darove v ta namen. Naprošamo Vas vsled tega, da prispevate po svojih močeh, da se postavi čimprej temelj gasilnega doma v dobrobit celokupnega prebivalstva. Pripravljalni odbor za gasilni dom: Jurman Matevž t. č. pred. Hladnik Franc t. č. blagajnik, Tratnik Blaž, Berečič Franc odbornika. Kogej Filip t. č. tajnik.

Politika.

Trocki je govoril: Gledé stališča sovjetske vlade nasproti evropski buržoaziji je Trockij izjavil: »Če bo evropska buržoazija zopet napadla Rusijo, opustivši novo gospodarsko politiko, ki temelji na sodelovanju s kapitalističnimi državami, bomo morda prisiljeni vzpostaviti vojaški komunizem.

Priznanje sovjetske vlade. Na konferenci v Rigi so sklenile Poljska in baltiške države, da priznajo rusko sovjetsko vlado.

Ruska delegacija je odpotovala v Genovo pod vodstvom komisarja Čičerina dne 2 aprila.

Italijanski vnarni minister Schanzer se je mudil v Londonu in imel razgovor z Loydom Geomem. Baje je prebrsani Anglež namignil na možnost angleško italijanskega sodelovanja v Genovi. Tudi se je informiral, če je glede varnosti vse v redu.

Lienin ni umrl, kot so že poročali nekateri listi, ampak je otvoril vsruski sovjetski kongres. Pač pa se razširjajo govovice, da bo odstopil. Baje je zelo izmučen.

Pred rimskim parlamentom se še vedno vrše razprave za proračun.

Incidenti z italijanskimi ladijami od grških podmornikov, ki so jih bili kratkoma zaplenili, so rešeni.

Belgijski kralj s svojo družino je bil obiskal Rim in ital. kralja, kjer je bil svečano sprejet. Zdaj je že odpotoval.

Reško vprašanje. Kot je znano, so se na Reki polastili oblasti fašisti, ki so manjšina, od ljudstva izvoljeni zastopniki, med njimi načelnik Zanella so zbežali v Jugoslavijo. Danes so pripravljani ti, da se vrnejo pod pogoji: 1. Povratak vlade in konstituante z reško policijo; 2. odstranitev vseh tujcev, ki so se naselili v mestu po letu 1918 in odstranitev vseh onih, ki so se udeležili zadnjega državnega puča; 3. poravnava vse škode, ki jo je povzročila Italija mestu; 4. izbris vseh dolgov, ki so jih napravile prejšnje reške vlade; 5. izročitev luke, železnice in javnih uradov svobodni reški državi; 6. odstranitev vseh uradnikov renjokolov. — Legijonarji pa so sklenili, da bodo zabranili z vsemi sred-

stvi dohod Zanella na reko.

Velika stavka. 100.000 rudarjev v Zedinjenih Državah in v Kanadi je začelo s stavko. Na splošno je ljudstvo proti tej stavki.

Zbornica odgojena do 4. majnika. Zbornica je na svoji zadnji seji odobrila proračun z 207 glasovi proti 44 in je bila odgojena do 4. maja.

Svoboda tiska. V Rimu se je vršil sestanek zastopnikov časnikarstva za varovanje svobode tiska. Povabljeni so bili tudi voditelji političnih strank.

Dvoboj. Vodja fašistov Mussolini se je dvobojeval na sablje z inž. Baseggom. Ranjena sta bila oba borilca.

Boji s fašisti. Med fašisti in komunisti, odnosno socialisti se vrše tu pa tam še vedno boji. V Perugiji sta bila ranjena po en fašist in komunist, v Carrari je bil ubit en komunist, v Florenci je bil eden ubit in štirje težko ranjeni.

Domače novice.

Cenjene sotrudnike prosimo, naj nam pošljejo kaj gradiva za Velikonočno številko »Gor. Straže«, ki bo izšla v dvojnem obsegu. — Uredništvo.

Smrtna kosa. V Gabrovici pri Komnu je umrl v pokojeni župnik in kons. svetnik tržaške škofije, Anton Nedved. Bil je rodod Čeh. Služboval je v Istrl. Babil se je s cerkvenim starinoslovjem.

Italijanski kazenski zakonik. Kot poroča »Edinost« do 20. t. m. ne bo kazenskih obravnav. V naše pokrajine je uveden ital. kazenski zakonik in sodniki so postavljeni pred novo nalogo. Dobro, da se zadovoljijo s tako kratkimi počitnicami. Tudi tiskovine so šele zdaj prišle. Ljudje pa čakajo obravnav. Vsi opomni vladi tedaj niso pomagali nič.

Nesreča. V Števerjanu se je ponesrečil neki Franc Vonišček; vojak so razstreljevali granate, in ga je ranilo, ko je bil zaposlen pri popravljanju neke hiše.

Padel je s strehe neki Štefan Pregelj iz Viškovice, ko je popravljal dimnik neke hiše v Višnovici. Poškodovan ni težko.

Promocija. Dne 31. marca t. l. promoviral je na kr. vseučilišču v Zagrebu doktorjem prava naš rojak, vladni koncipist pri okr. glavarstvu v Krškem, g. Josip Tomšič, sin nekdanjega učitelja v Skopem na Krasu.

Pozabljeno. Uboga ženska je pozabila dne 3. t. m. popoldne na Katarinijevem trgu na nekem zidu kjer je počivala, zavoj nove obleke v vrednosti 200 lir. Mimoidoči so videli, kako je prišla neka ženska zvela zavoj in odšla proti mestu. Prosimo dotično ženo, naj prinese oni zavoj v naše upravništvo, kjer dobi pošteno nagrado.

Škandal! Juridični odsek deželne posvetovalne komisije se je izrazil proti avtonomijam. 22 glasov je bilo proti, a 12 za. Predsednik istrskega dež. zbora je glasoval za avtonomijo, enako popolari in socialisti, proti je glasoval sev znan župan Bonavia, ki je zadnjič v domačem mestnem svetu doživel nesmrtno blamažo. V prvi vrsti so odločili glasovanje tržaški zastopniki. Kaj pa oni vedo o avtonomiji Goriške? In Istre? Spregovorilo bo naše ljudstvo še in še in dokazalo vladi, da ima samo ono govoriti, kako naj si uredi svojo hišo in nihče drugi.

Shod vojnih oškodovancev. Po neljubi pomoti nam je za govorom dr. Besednjaka izpadel sledeči odstavek, ki ga tu popravljamo:

Nato je govoril v imenu socialistov Štofa, ki se je pridružil vsem sklepom in pozdravil boj ljudstva za svoje pravice; Isto je storil v imenu komunistov Kosič, Arhitekt Radović je govoril v imenu Zveze stavebnih združenj in posebno povdaril, naj se ne dajo zapeljati od tujih podjetij in naj se poslužujejo naših domačih, ki so ustanovljena, da pomagajo ljudstvu.

Vabilo na občni zbor »Slov. plan. društva tominskega« ki bo na velikonočni ponedeljek dne 17. aprila ob 2. uri pop. v dvorani gostilne Mikuž pri Sv. Luciji. **Vspored:** 1) Nagovor predsednika, 2) poročilo tajnika, 3) poročilo blagajnika, 4) prememba pravil, 5) predlogi in slučajnosti.

Vabljeni so vsi člani in sploh prijatelji naših planin s Tolminskega in od drugod.

Radi velike važnosti naj se blagovoli vdeležiti obč. zbora vsi zaupniki in zlasti zastopniki **Bovškega in Kobariškega. Predsedstvo.**

Važno za one, ki potujejo v Jugoslavijo. Počeni s 1. aprilom 1922 vozijo sledeči vlaki dnevno redno: Na progi Jesenice — Podbrdo direktni brzovlak München—Trst št. 3202, ki odpelje z Jesenic ob 20. uri 11 min. Na progi Ljubljana gl. kol.—Jesenice vlak št. 916 z odhodom iz Ljubljane glavnin kolodvor ob 12. uri, vlak št. 924 z odhodom iz Ljubljane glavnin kolodvor ob 15. uri 7 min. in vlak št. 919 z odhodom z Jesenic ob 21. uri 1 m. ter dosepe v Ljubljano gl. kol. ob 22. uri 53 min. Na progi Kranj—Tržič vlak št. 3134 a z odhodom iz Kranja ob 13. uri 10 min. Počeni s 6. aprilom vozi na progi Podbrdo—Jesenice dnevno redno direktni brzovlak Trst—München št. 4201 s prihodom na Jesenice ob 9. uri 55 min. Počeni s 5. aprilom pa izostanejo dnevno redno: Na progi Ljubljana gl. kol.—Jesenice vlak št. 914; na progi Kranj—Tržič vlak št. 4136.

Prošnja. Svoječasno sem slišal nekaj zvoniti o slovenskem planinskem društvu v Gorici. Sedaj je vse nekam utihnilo. Ne vem, ali je preteklo zimo vse zamrznilo ali je šlo v Rim. Saj bi še čakal; a sneg kopni in narava vabi. Zato prosim sl. uredništvo prav uljudno v tej zadevi pojasnila oziroma nasveta, kam naj se vpišem, da ne bom sam — divjak te vrste.

Vojnoodškodninsko glasilo nas imenuje »Delo«. Prav. Mi smo zelo zadovoljni s tem nazivom, to nas priporoča zelo ugodno tudi pri proletarijatu, pri tistih delavcih, katere v obliki meri teži prevažno vprašanje vojne odškodnine. Le pogledimo v vse bližje okoličanske vasi. Ali bo te množice informirala in rešila gmotne škode visoka politika? Ni tako zabitega človeka na vsem Primorskem, ki bi ne vedel, da se mora to pereče vprašanje rešiti prej kot se izvrši svetovna revolucija, ker je to vprašanje vsakdanjega kruha in obstoja. Zato smo posvečali temu vprašanju veliko važnost in jo bomo posvečali, dokler se ne reši za ljudstvo popoljno.

Ta »buržoazija!« Zadnje »Delo« se izraža na čuden demagoški način, ko pravi, da mi smemo tiskati mladinske literature kolikor hočemo, oni pa ne morejo natisniti niti enega pisma, mi smemo pisati cele kolone o umetniku, oni ne, mi

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke

:: V GORICI, ::

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

*** Telefon št. 50. ***

Delniška glavnica SHS kron 50 MILIJONOV.	GENTRALA: LJUBLJANA.	Rezerva SHS kron 45 MILIJONOV.
--	---------------------------------------	--------------------------------------

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje,
Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8½—12 n od 3—5.
Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

smemo pošiljati stotisoče listov med ljudi, oni bi ne smeli niti enkrat na teden izdati svojega glasila. Kdo smo tisti mi? Proletariat bi kmalu mislil, da brani komunistom do polnega razmaha slovenska primorska »buržoazija«. »Nam« je pač vseno, če komunisti izdajajo sto listov, za vsako stroko svojega, če jih morajo vzdrževati. Tudi zakon jim tega ne brani. Tudi sme »Delo« pisati o futurizmu, če hoče, samo naj ne misli, da njena beseda ni izpostavljena javni kritiki, in naj ne smatra tega otroško za kako preganjanje, kakor tudi smatra sebe naivno za edino pravoverni izraz vsega delovnega ljudstva.

+ Po deželi citron in rožičev se imenja spis Alojzija Filipiča, ki izhaja v »Mladiki«. V njem je popisana pot naših medvojnih izgnancev, ki so morali iti v Italijo. Ta ali oni bo našel v tem s humorjem prepletenem spisu svojo pot in svoje trpljenje, ki je bilo mnogoterim enako. Spis bo prihajal celo leto. Naročajte »Mladiko«!

+ Novi roman, ki je izšel zdaj v knjigi pri »Naši založbi«, se imenuje »Plebamus Joannes« od Ivana Preglja, pisatelja naših tolminskih gor. Knjiga je le za resne ljudi.

+ XXVI. evharistični mednarodni Kongres v Rimu od 24. do 29. maja t. l. Dne 25. maja, praznik Vnebohoda N. 9. I. Kr. bo ob 9. maševal sv. Oče v baziliki sv. Petra, ob 4. pop. občni shod v imenovani baziliki, oziroma v vatikanskih prostorih. — Naslednje dni (petek, sobota, nedeljo in ponedeljek, bo ob 7½ maša, obhajilo in govor v cerkvah za posamezne narodnosti, ob 10. pontifikalne maše v glavnih rimskih bazilikah; ob 4. pop. občni shod pri sv. Petru s slovesnim blagoslovom.

Zadnji dan 29. bo ob 4. pop. slovesna procesija z Najsvetejšim v baziliki sv. Petra, katere se bo vdeležil tudi sv. Oče.

Kdor hoče stanovati v zavodih (redovnih hišah) plača za sobo z eno posteljo 12 L na dan; za sobo z dvema ali tremi posteljami 7 L na dan za osebo; za posteljo v skupnim spalnicah 4 L na dan.

Vrh tega poskrbi rimski odbor stanovanje pri zasebnih družinah za ceno, ki se ima določiti.

Agencija za potovanje Chiari - Sommariva pa je prevzela oskrb za premožnejše po hotelih za 100, 75, 60, 45 L na dan t. j. za stanovanje in hrano.

Ker bo vdeležba velika in je stanovanj le malo, je treba, da vsak vdeleženeц naznani kn. nadškofijski pisarni v Gorici svoj pristop do 13. t. m. Kdor hoče, da se mu priskrbi stanovanje za 6 dni, mora naznani vrsto stanovanja in plačati vnaprej dotično svoto, poleg tega še 25 L za vstopnico h kongresu, s katero dobi znižano ceno za vožnjo po železnici.

Na prijave doše do 13. t. m., se ne bo oziralo. Vsak pa sme sam priskrbeti si stanovanje, ali vstopnico mora plačati kn. nadškofijski pisarni, da mu jo pravočasno priskrbi v Rimu.

+ Slovenskim goriškim mladeničem. Daje se naznanje, da se bo v Gorici otvoril glasbeni ali godbeni krožek in sicer na pihala. Vsi oni mladeniči, kateri se želijo izobraziti v glasbeni stroki, naj se oglase v nedeljo dne 9. aprila ob 2. uri popoldne pri »Zlatem jellenu«. Sprejeti so lahko brez izjeme vsi. Pred vsem se povdarja, da se bo oziralo največ na one mladeniče, ki so resni, lepega vedenja ter imajo veselje do godbe. Glasbeni krožek bo prinesel mladeničem obilo koristi. Godba bo večjega obsega ter bo služila pri slavnostih, predstavah, izletih, telovadbi, shodih, društvenih veseljih i. t. d. Šola ali pouk se začne popolnoma na novo in ni potrebno, da je kdo v godbi že kaj izučen. Glede starosti se zahteva, da nihče nima manj kot 14 let in naj ne presega 18 ali 20 let, iz važnih vzrokov se bo sprejemalo tudi starejše. Mladeniči, ki se želite izvežbati v glasbi, ki bo v vašo korist in izobrazbo ter narodu v zabavo, oglasite se polnoštevilno! O podrobnosti se bo razpravljalo na splošni seji.

+ Brezposelni. Z dne 1. aprilom je stopil v novih pokrajinah v veljavo ital. zakon za brezposelne. Kaj bo s tem? Toliko je predpogojev, da bo malokdo tako »srečen«, da dobi podporo. Koliko? 30-40, a v najboljšem slučaju 90-97 lir podpore na mesec. Kam naj jih dene? Ta podpora ne zadostuje. — Uradi za štetje brezposelnih že sprejemajo prošnje.

+ Faraon, novele Franceta Bevka so od včeraj nadalje na književnem trgu in se prodajajo po L. 5.20 izvod.

+ Brzovlak Trst - Gorica - Jesenice - Dunaj in obratno je začel z današnjim dnem zopet »voziti«. Ob 5. 25 gre iz Trsta ob 7.10 iz Gorice in ob 8. 42 iz Podbrda, ob 22.51 iz Gorice in dojde v Trst ob 24.30 (pol ene zjutraj). Razum na imenovanih postajah se ustavlja vlak še na

opčinah, v Prvačini in pri Sv. Luciji. Vozni red za ta vlak je isti, kot je bil v jeseni.

+ V Pufju so se spopadli fašisti in komunistični delavci. Ranjeni so bili štirje možje iz revolverjev. Nekaj tržaških fašistov je bilo aretiranih.

+ Dacarji in slovensčina. Pritožujejo se, da se nekateri dacarji kljub zapovedi, naj se poslužujejo jezika, v katerem kdo hoče z njimi govoriti, branijo tega. Nihče naj ne govori drugače kot slovensko, njih dolžnost je, da znajo in govoré naš jezik.

+ Denarnica z večjo svoto denarja in zlato verižico je zgubila oseba v četrtek zvečer (dne 30 marca) na državni postaji v Gorici na poti od blagajne do vlaka — Sv. Lucija. Ker je žrtev uboga žena, katere z denarnico zgubljene reči niso bile niti njena lastnina, se naproša, da pošten najditelj prinese v naše upravništvo proti dobri nagradi.

+ Zamenjeno. V petek pred praznikom Oznanjenja M. D., dne 24. III., je bil v pisarni Goriške Zveze zamenjen dežnik. Prizadeti prosi, da mu poznani gospod zamenjavo čimpreje v istem prostoru obnovi.

+ Zgubljen. Pretečeni četrtek je izgubil ubogi mož na živinskem trgu denarnico s približno 500 lirami. Ker je mož res revež, se naproša poštenega najditelja, da odda v naše upravništvo, proti postavni nagradi.

RENČE. V nedeljo, dne 9. t. m. priredi »Odsek mladine« v Renčah svojo prvo veselico v dvorani g. Brumata. Na vspredu je: »Sin«, drama v 4 dejanjih ter enodejanka: »Cigani«. — Začetek točno ob 3. uri popone. Med odmorom nastopa Del. n. zbor. Odsek.

DOSPJEL je V. zvezek računic. Knjižarna Kat tisk. društva, Gorica, Montova hiša.

Društva.

d. MEDANA leži na jezikovni meji naše dežele uro hoda od Kormina. Radi tega je tabor, katerega priredi na velikonočni ponedeljek »Izobraževalno društvo« v Medani, velikega pomena. Zatorej prihitite na velikonočni ponedeljek vsi v Medano, da prisostvujete postavitvi nove trdnjave na naši jezikovni meji.

d. Bovec. Na velikonočni ponedeljek, dne 17. aprila t. l. ponovi pevsko društvo »Rombon« v Bovcu na splošno željo burko trodejanško »Kinematograf« ali »Martin Smola« v dvorani garaže društva S. A. P. v Bovcu. Začetek točno ob 6. uri zvečer. Vsa sosednja bratska društva, ki se nameravajo vdeležiti prireditve, vjudno prosimo, da nam pravočasno naznani, koliko članov se vdeleži, da se jim bode zamoglo rezervirati prostore — Odbor.

d. Iz Štanjela na Krasu. — Po dolgem enoletnem molku priredi tukajšnje bralno in povsko društvo »Štanjel« dne 23. aprila veliko pomladansko veselico na grajskem dvorišču. Pri veselici sodelujejo razna bratska društva. Vspored prireditve bode v časopisih objavljen pravočasno. Za danes pripominjamo, da bode na vspredu tudi znana Finžgarjeva trodejanška narodna igra »Veriga«. — Dobiček je namenjen ustanovitvi društvenega odra, katerega društvo silno pogreša in knjižnici, iz katere naj bi naše ukaželjno ljudstvo zajemalo znanstvo in kulturo. Trdno smo uverjeni, da nas tega dne zago tovo poseti bližnje in daljno prebivalstvo kršnega Krasa, cvetoče Vipavske doline in bratje tam od sinjega morja. Bližnja bratska društva so naprošena, da tega dne ne priredé veselice. K obilni udeležbi vabi odbor.

d. Igro »Kinematograf« ali »Martin Smola«, katero je vpriporilo v nedeljo dne 26. t. m. v dvorani garaže društva »S. A. P.« v Bovcu, pevsko društvo »Rombon« je izpadla precej ugodno. Dasiravno je bilo zelo slabo vreme, so igro posetili večinoma vsi domačini. Opažalo se je pa pri igri več slovničnih napak, ker je bila igra sama kot tuja slabo predstavljena v naš jezik. V splošnem so igralci izpolnili svojo dolžnost, vendarle manjkalo je večini mimike. Opažalo se je tudi, da ima društvo, katero je vpriporilo še-le drugo igro po vojni, precej nadarjene igralce ter da se isti zelo zanimajo za dramatiko in posvetijo vse svoje moči, za dober uspeh iger. Le žalibog, da se za dirigenco le malokdo zanima ter da manjka v tem pogledu narodnega duha. To je ravno vzrok da še danes vsa društva spe, spanje pravičnega, vsled komoditete nekaterih gospodov.

pr. Jadranka. Iz »Uredniške listnice« Jadranke, št. 4 pod »Pisaču — pisunu« bi se dalo razumeti, da je kdo nasprotnik Jadranke le zato, ker ni priobčila njegovih umotvorov. Izjavljamo, da »pisun« notic, ki jih je objavila v zadevi Jadranke Mladika, ni nikoli imel z Jadranko podob-

nega stika, istotako »pisač« v Gor. Strazi ne. Drugje pa nihče o Jadranki pisal ni. Kaj sledi iz tega?

Darovi.

Dobročelnost. — Za Slov. sirotišče: P. n. g. Benedikt Poniž 20 L, Avgusta Clement 10 L.

Kmečka banka v Gorici 300 L. Medanski otroci dobiček od druge veselice, ki so jo priredili dne 26. marca v prid našim sirotam, 50 L. Vrlji otroci zasluzijo vso hvalo. Posnemajte jih v dobrodelnosti! Bog plačaj!

GOSPODIČNA, ki je absolvirala trgovsko šolo, zmožna slovensčine, italijanščine, srbohrvaščine, nemščine, stenografije in strojepisja išče uradniške službe. Naslov pri upravi »Goriške Straže«.

V Idrijskem okraju je na prodaj več malih in velikih posestev. Eno teh z mlinom. — Naslov pove uprva »Straže«.

Gospodarska zadruga za goriško okolico v Vrtojbi vabi

člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 23. aprila t. l. ob 2 in pol uri v Občinskem domu v Vrtojbi z dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev letnega računa za upravo leto 1921.
3. Volitev nadzorstva in krajinl odborov.
4. Slučajnosti. Načelstvo.

ŽUPANSTVO KOMEN

pozivlja vse izven občine živeče v to občino pristojne osebe, da preložijo pred 15. aprilom t. l. tukajšnemu uradu družinske liste izstavljene od občinskega ali županskega urada one občine, kjer zdaj bivajo.

Te liste rabi županstvo za sestavo seznama občanov, ki zadobijo italijansko državljanstvo s polnim pravom.

Župan: Žigon.

V ZAJEMNA ZAVAROVALNICA & FONDIARIJA

zavaruje vse na suhem in na morju proti požaru, boleznim goveje živine, zavaruje za življenje, otroško doto in proti drugim nezgodam. — Okrajni zastopnik za goriško in okolico je g. Bensa Ciril. Podsobotin št. 178 p. Pevma, Pisarne v Gorici, Piazza Cristo ni več. Toliko na znanje vsim g. članem. — Okrajni zastopnik za gradiščansko Kras in vipavsko okolico je g. Silič Alojzij, Orehovlie pri Mirnu.

E. vd. Bednarik priporoča sl. občinstvu posebno društvenim knjižnicam svojo knjigovoznico, Gorica, Via Croce 6 (nasproti Šolskega doma).

IZBRAN LES

za sodarstvo in moderno pohištvo na strojih po naročilu prirezan, poskoblan resp. ostrugan drakslan, jesen, nagnol, akacija, češnja, lipa, oreh, hrast, gaber, vlačna bukev, jovha za imitacij mahagonija (z navodilom), suh jelov les; izgotovljene dvodeni jermenice (Riemenscheiben), kola za vozove, furnir itd. dobavlja Mehanična žaga Fužine Aidovščina.

ZAHVALA.

Podpisana se iz globine srca zahvaljuje vsem blagim dušam, ki so ji izkazali sočutje povodom smrti njenega soproga

Antona Struckel

in vsem, ki so ga tako častno spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljuje kavarnam: Adriatico, Schwarz, Garibaldi in drugim za darovane prekrasne vence in vsem, ki so ji pripomogli z raznimi radodarnimi doneski. Bog vsem stotero povrni!

GORICA, dne 24. marca 1922.

ŽALUJOČA vdova TEREZINA.

Goriški agrarni zadružni konsorcij

Gorica - Corso Verdi 29

ponuja po zmernih cenah semena najboljše kakovosti kakor:

- mediko, svinjsko deteljo garant. brez prediva,
- marčno pšenico, vrtna semena vseh vrst itd.

••• Umetna gnojila - kmetijsko orodje •••

KORUZO, OVES] in sploh vse poljske pridelke na drobno in na debelo.

RUDOLF SAUNIG

Zaloga apna, odbirek istega ter kamenja za zidanje.

Solkan - nasproti železniškemu mostu.

Cene brez konkurence.

Ako hočete peči za VELIKONOČNE PRAZNIKE najboljšo porico in presnitz

kupite moko št. 00 po L. 2.20

" " 0 " " 1.90

" " 1 " " 1.80

ziz name³³ mlina in tovarne testenin Ascoli-Piceno, ki se prodaja v trgovini na voglu ulice XX Settembre št. 13 in ul. Brigata Pavia št. 2 (prej ul. Sig.) trza

Testenine prve vrste po L. 2.60
Otrobi (noli) " " " " 0.85

Najnižje cene za prekupce.

Kontoristinjo event. tudi začetnico z znanjem nemškega jezika in strojepisja ter nekoliko korespondence sprejme kateri tvrdka v Ljubljani. Stanovanje in hrana istotam. — Naslov nove uprava »Goriške Straže«.

KOKS (plinov)

se prodaja pri

Mestni plinarni

Gorica. Via IX Agosto

po stedečih cenah:

do 20 kvintalov po L. 40.— za 100 kg
do 100 " " " 35.— " 100 "
črez 100 " " " 30.— " 100 "

Stavbena zadruga

IŠČE URADNIKA.

zmožnega slovenskega in italijanskega jezika in če mogoče tudi nekoliko tehnične. Na željo dobi stanovanje istotam. Naslov stop takoj ali tekom tega meseca. Naslov pove uprava lista.

Dr. E. D'OSVALDO

specijalist za

očesne bolezni

perfekcioniram pri kliniku na Dunaju

Gorica - Piazza della Vittoria

(Travnik) št. 6

... se je preselil ...

v Corso G. Verdi 24 „Trgovski Dom“

Sprejema od 9-11 in od 3-5.

Dr. A. Grusovin

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože.

Sprejema od 9-11 in od 3-5 ure.

Gorica (Piazza grande) Travnik hiša

Paternoli.